

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ללימודי מגדר תשע"ט 2019

שם הקורס: חינוך במשקפיים מגדריים – פרספקטיבות גלובליות, רב-תרבותיות ולוקאליות

מס' קורס: _____

שם המרצה: ד"ר ירון שוורץ
שעות קבלה: ימי ראשון, בתיאום מראש בלבד, בנין 74, חדר סגל, קומה א'.

יעדי ההוראה:

הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות במחקרי מגדר וחינוך. מטרת הסמינר תהיה לחשוף את הסטודנטיות והסטודנטים לענפים הרבים, המגוונים והמרתקים שהתפתחו בתחום זה בחמש-עשרה השנים האחרונות. במסגרת הסמינר נלמד כלים מגוונים לניתוח מערכות חינוך שונות, תוך פיתוח יכולת לזהות את הפרקטיקה המגדרית הסמויה אשר מגולמת בתוך ההתנהלות היומיומית של מוסדות אלה. לצורך כך נברר את המרכיבים השונים של האקלים המגדרי הרב-רובדי במוסד חינוכי, כגון: המגדר של הדרגה הבכירה ביותר, המנהל או המנהלת, מידת השוויוניות ביחסים בין בעלי התפקידים הבכירים, החלוקה המגדרית של מקצועות ההוראה השונים, הסימבוליות המגדרית של תלבושת התלמידים, מגדור מערכת החוקים והענישה, והאקלים המגדרי-רגשי לצד המסרים הגופניים והמיניים אשר מועבר באופן יומיומי מהצוות החינוכי לתלמידים. השאלות המרכזיות אשר יעמדו לבחינה בקורס יבקשו לברר כיצד ניתן לייצר כלים פדגוגיים פרקטיים להתמודדות ולתיקון סטואציות של אי-שוויון במערכות חינוכיות, מהם הגורמים השונים אשר משפיעים לחיוב או לשלילה על יצירת כלים שכאלה והאם אפשר להתאימם במקביל לצרכים השונים של במקביל בנות ובנים ונערות ונערים.

במהלך הקורס נקרא ונדון ביחד טקסטים תיאורטיים והיסטוריים קלאסיים של מגדר וחינוך ולצדם נחשף למחקרים עכשוויים אשר עוסקים בהיבטים ובשאלות השונות של הטמעת שוויון מגדרי במערכות חינוכיות. שאלות שעוסקות בנושאים כגון: הכשרת מורים, חינוך מופרד או משותף, ההשפעה על גיבוש הזהות המגדרית, היחס לגוף התלמיד/ה, חינוך מיני בבית הספר, השפעתו של חינוך מיליטריסטי, וכן תכניות התערבות ליצירת שוויון מגדרי ולמניעת אלימות מגדרית על היבטיה השונים.

בהתאם למצאי המחקרי שישנו כיום, הנושאים הללו ילמדו בפרספקטיבות גלובליות, רב-תרבותיות ולוקאליות, מתוך מאמרים, דוחות עבודה וסרטי וידאו המתעדים פעילויות של ארגוני מגדר וחינוך בינלאומיים.

הציפייה מהסטודנטיות/ים המשתתפים בסמינר היא לגלות מעורבות גבוהה בתהליך הלמידה ולהפגין מיומנות אקדמית בכתיבת עבודת הסיכום. יהיה עליכם/ם לבחור נושא מבין אחת הסוגיות בהן נדון במהלך השנה, לנתח ולחקור אותה בתוך מסגרת חינוכית ספציפית, לאור התיאוריות והמחקרים שנלמדו בקורס. בנוסף מצופה מכם/ם להקפיד על קריאה של הפרטים הרלוונטיים מתוך הסילבוס וכן להשתתף באופן פעיל בדיונים שיתקיימו במהלך השיעורים בקורס.

- מפגש 1: מבוא לקורס +ההיסטוריה של חקר המגדר בתחום החינוך
- מפגש 2: מדיניות גלובלית של מגדר וחינוך
- מפגש 3: מדיניות לוקאלית של מגדר וחינוך בישראל
- מפגש 4: פיתוח חשיבה מחקרית מתודולוגית
- מפגש 5: בתי ספר, מורים ומורות ממוגדרים
- מפגש 6: מגדר במערכות החינוך החילוניות והדתיות
- מפגש 7: נערות, חינוך ומגדר; נערים חינוך ומגדר
- מפגש 8: הקשר בין מגדר, חינוך משמעת ומיליטריזם
- מפגש 9: היחס לגוף, לרגשות ולמיניות במערכת החינוך
- מפגש 10: מחקרים רב-תרבותיים: מגדר במערכות חינוך באפריקה, במזרח הרחוק ובדרום אמריקה
- מפגש 11: תוכניות התערבות לשוויון מגדרי
- מפגש 12: תוכניות חינוך להתנהגות מיניות בריאות ובטוחות
- מפגש 13: חינוך בנים ונערים לשוויון מגדרי
- מפגש 14: רפרטים להצגת עבודות הסיכום

משקל בציון הסופי ** (יש למחוק את המיותר)		
נוכחות	- 5 %	בחירה
רפרט (1)	- 10 %	
עבודה	- 85 %	
סה"כ	- 100%	

רשימה ביבליוגרפית:

עברית
 אברהמי-עינת, י'. 2007. "מדוע דבר לא השתנה". עיונים-בחינוך, בחברה, בטכנולוגיה ובמדע, 4.
 אפטר, י', ודוידזון, א. 2006. תוכנית נ.מ.ש. נערים מובילים שינוי – גבריות חדשה, שוויון בין המינים ומגדר - ערכת לימוד. רמת-גן: שדולת הנשים בישראל ומשרד החינוך.
 בירמן, צ', ואפטר, י'. 2002. נ.מ.ש - ערכת לימוד ניסויית. רמת-גן: שדולת הנשים בישראל ומשרד החינוך.
 בן-צבי מאיר, ש'. 2001. מגדר וחינוך, לשיעור "סוגיות מגדר (ג'נדר) בחינוך". חיפה: אוניברסיטת חיפה, החוג לחינוך, התחום לניהול ולפיתוח מערכות חינוך.
 גור-זיו, ח' (עורכת). 2005, מיליטריזם בחינוך. תל-אביב: הוצאת בבל.
 גלעד, א', שכטר, מ', ומלאת, ש'. 2010. דיאלוג מגדרי בחינוך – בין תאוריה למעשה. אחוה המכללה האקדמית לחינוך.
 מלר, צ', וגרנות, ג'. 2006. נ.מ.ש. נערות מובילות שינוי - תוכנית הדרכה מחודשת לנערות. רמת-גן: שדולת הנשים בישראל ומשרד החינוך.
 קליין, א'. 2008. היא והוא, גן עדן או גיהנום: מגדר והשתקפותו בחברה ובחינוך. תל אביב: הוצאת גוונים.
 שכטר, מ'. 2002. שוויון בין המינים: מגדר, חינוך ומה שביניהם, מדיניות ואסטרטגיות – יישומן במערכת החינוך. ירושלים: מחלקת הפרסומים, משרד החינוך.
 שורץ, י'. 2013. נערים, מגדר וחינוך – ממשבר לפתרון: המעבר הנדרש מחינוך משמר מגדר, לחינוך משנה מגדר. משרד החינוך: היחידה למגדר ושוויון בין המינים בחינוך.
 שורץ, י'. 2016. אלימות מגדרית - בעיות ופתרונות: הסבר מבואי לבתי ספר. בתוך: סנורטלנד אלן, "היפיפיה מתעוררת – להתחבר מחדש ללוחמת הפנימית", עמ' 125-130.

- Barker, G., Verma, R., Crownover, J., Segundo, M., Fonseca, V., Contreras, M.J., Heilman, B. & Pawlak, P. 2012. Boys and Education in the Global South: Emerging Vulnerabilities and New Opportunities for Promoting Changes in Gender Norms. *THYMOS: Journal of Boyhood Studies*, 6(2):137-150.
- Birdsall, N., Amina, J., Ibrahim, A.J., & Gupta, G.R. 2004. *Interim report of task force 3 on education and gender equality*. Millennium Project - Commissioned by the UN Secretary general and supported by the UN development group. From: <http://www.unmillenniumproject.org/documents/tf3edinterimexecsum.pdf>
- Boaler, J., & Sengupta-Irving, T. 2006. "Nature, Neglect and Nuance: Changing Accounts of Sex, Gender and Mathematics". In C. Skelton & L. Smulyan (Eds.), *Handbook of Gender and Education* (pp. 207-220). Sage Publications.
- Calabrese Barton, A. & Brickhouse, N. W. 2006. Engaging girls in science. In C. Skelton, B. Francis & L. Smulyan (Ed.), *Handbook of Gender and Education* (pp.221-235). Thousand Oaks, CA:Sage.
- Carrington, B., Tymms, P., & Merrell, C. 2008 Role models, school improvement and the gender gap – do men bring out the best in boys and women the best in girls? *British Educational Research Journal*, 34(3):315-327.
- Chege, F. 2007. Education and empowerment of girls against gender-based violence. *Journal of Educational Cooperation in Education*, 10(1):53-70.
- Colclough, C. 2008. Global gender goals and the construction of equality: Conceptual dilemmas and policy practice. In S. Fennell & M. Arnot (Eds.), *Gender education and equality in a global context: Conceptual frameworks and policy perspectives* (pp. 51–65). London, England: Routledge.
- Craig, C. 2007. Story constellations: A narrative approach to contextualizing teachers' knowledge of school reform. *Teaching and Teacher Education* 23:173-188..
- Drudy, S. 2008. Gender balance/gender bias: The teaching profession and the impact of feminisation. *Gender and Education*, 20(4):309-323.
- Hartman, T., & Samet, B. 2007. Uncovering private discourse: Teachers' perspectives of sex education in Israeli religious Jewish schools. *Curriculum Inquiry*, 37(1):71-95.
- Keddie, A. 2008. Teacher stories of collusion and transformation: A feminist pedagogical framework and meta-language for cultural gender justice. *Journal of Education Policy*, 23(4):343-357.

- Keddie, A. 2010. Feminist struggles to mobilize progressive spaces within the 'boy-turn' in gender equity and schooling reform. *Gender and Education*, 22(4):353-368.
- Lusher, D. 2011. Masculinity, educational achievement and social status: A social network analysis. *Gender and Education*, 23(6):655-675.
- MacCary, M. 2010. Becoming a 'proper man': young people's attitudes about interpersonal violence and perceptions of gender. *Gender and Education*, 22(1):17-30.
- Marshall, C., & Young, M. 2006. Gender and Methodology. In Skelton, B. Francis, & L. Sulyn (Eds.), *The Sage handbook of gender and education* (pp. 63-78). Thousand Oaks, CA:Sage Publications.
- Martin, A. & Marsh, H. 2005. Motivating boys and motivating girls: does teacher gender really matter? *Australian Journal of Education*, 49(3):320-334.
- Mendick, H. 2005. A beautiful myth? The gendering of being/doing 'good at Math', *Gender and Education*, 17:203-219.
- Mills, M., & Keddie, A. 2007. Teaching boys and gender justice. *International Journal of Inclusive Education*, 11(3):335-354.
- Nayak, A., & Kehily, M.J. 2006. Lads and laughter: Humour and the production of heterosexual hierarchies. In M. Arnot & M. Mac-An-Ghail (Eds.), *The Routledge Falmer reader in gender and education* (pp. 131-146). New York: Routledge.
- Sanders, J. 2006. Gender and technology: A research review. In C. Skelton, B. Francis, & L. Smulyan (Eds.), *Handbook of Gender and Education* (pp.). London: Sage.
- Shakeshaft, M. 2006. Gender and educational management. In: C. Skelton, B. Francis & I. Smulyan (Eds.), *The Sage Handbook of Gender and Education* (pp. 497-512). London: Sage Publications.
- Turnbull, T., van Schaik, P. & van Wersch, A. 2010. Adolescents' preferences regarding sex education and relationship education. *Health Education Journal*, 69(3):277-286.
- UNESCO, 2012. Education sector responses to homophobic bullying. From: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002164/216493e.pdf>
- Weiler, K. 2006. The Histography of Gender and Progressive Education in the United States. *Pedagogica Historica*, 42(1-2):161-176.
- Zyngier, D. 2009. Doing it to (for) boys (again): do we really need more books telling us there is a problem with boys' underachievement in education? *Gender and Education*, 21(1):111-118.